

BEHOUDEN & BEWAREN

nieuwsbrief

STICHTING DORPSBEHOUD
HARDINXVELD-GIESSENDAM

nummer 30– mei 2021

HET BEHOUDEN WAARD

Als er iets is wat we van de natuur kunnen leren, is dat er niets mis is met vernieuwing. Ieder voorjaar is er een uitbundig vertoon van. Nieuw gras, weer nieuwe lammetjes, nieuwe bloesem: één groot feest. En dat ieder jaar opnieuw.

Wat opvalt bij dit jaarlijkse gebeuren, is dat de natuur wel zijn eigenheid bewaart. Een appelboom mag dan ineens een heel nieuw voorkomen hebben, het blijft dezelfde appelboom, met zijn eigen kenmerken.

Vernieuwing is zeker niet iets waar wij van Stichting Dorpsbehoud wars van zijn. Bovendien, het is ook niet tegen te houden in een samenleving. Maar het is wel iets waar aandacht aan besteed moet worden. Het is tenslotte maar net hoe het uitgevoerd wordt. Vernieuwing binnen het dorp? Prima, maar laten we zorgen dat wel haar eigenheid bewaard blijft! Haar unieke, kenmerkende karakter en gezicht. Want dat is tenslotte iets waarvan wij zeggen: het behouden waard!

Liesbeth Leenman

Het uiterlijk van de spoorweg: weer geheel vernieuwd!

MET NAME

Ben je ooit in bijvoorbeeld Frankrijk geweest, dan weet je dat de adresaanduiding daar nog veelal gebeurt door de naamgeving van een huis. Bordjes langs de weg leiden je keurig naar 'La maison bleue', 'La haute grange' en dergelijke.

Ooit was dat ook in ons land het geval. Echter, in 1796 deed de huisnummering zijn intrede en was het gedaan met de noodzaak voor 'Nooit gedacht', 'Ora et labora' etcetera. Met een oude traditie ging het bergafwaarts, zeker na de opkomst van het rijtjeshuis. Toch, wie goed kijkt, ontwaart zo hier en daar nog de meest uiteenlopende namen op huizen. Ook in ons dorp, getuige deze al lang bestaande rubriek.

In huisnaamgeving zijn er verschillende categorieën te bespeuren. Een daarvan is het verzuchtende commentaar op het leven. "t Kon amper", 'Wie kent Zijn weg?' en 'De rust is elders' zijn daar voorbeelden van. Wat blijmoediger: 'Met anderen hulp verkregen'.

Dan heb je nog namen die zijn samengesteld uit de eerste letters van de namen van de bewoners, een categorie die je steeds minder ziet. In de Brooshoofdstraat is er echter nog een voorbeeld van te vinden: 'Géanco'.

Betrekkelijk veel in ons dorp voorkomend is de categorie namen die verwijst naar de (locale) geschiedenis, zoals 'Bilderhof', een herinnering aan de vroegere straatnaam, 'Dinahoeve', voortkomend uit een familiegeschiedenis of 'Kweeklust', een verwijzing naar een bedrijvig verleden.

En dan heb je nog een categorie van een andere orde, van die van huisvlijthumor, zoals 'Plexat' en 'Krekwakwou'. Ook daar zijn voorbeelden van in het dorp.

Eigenlijk wel erg leuk, zo beschouwd, een huis met een naam. Een lesje geschiedenis, psychologie, levensbeschouwing of creativiteit en dat zo maar in de wandelgangen door je eigen dorp!

Een bonte verzameling aan huisnamen in ons dorp

KIJKEN IS WAT ANDERS DAN ZIEN

ENGELERAMEN

Het klinkt nogal zweverig, de naam engelenraam. Waarschijnlijk is het bij de meeste mensen ook een heel onbekend verschijnsel. Engelenramen komen vooral voor in de Zuid-Hollandse Waarden (Lopiker- en Krimpenerwaard) en de Utrechtse Waarden (tot aan Vinkeveen). Buiten dit gebied komen ze sporadisch voor zoals in Zevenhuizen, Giesenburg. In Hardinxveld-Giessendam is er geen echt voorbeeld van een engelenraam, maar wel iets wat er op lijkt. Een engelenraam is een venster dat bestaat uit drie of meer ramen waarbij het middelste gedeelte hoger en breder is dan de zijramen. De ramen kunnen gescheiden zijn door metselwerk. De bovenkant (bovenregel) van het middengedeelte heeft een ezelsrugboog, een driepasboog, een boog, een driehoek of is accoladevormig. De bovenregels van de zijramen zijn gelijkvormig en hebben een (spits)boog, zijn driehoekig, gebogen of accoladevormig. Dat geeft ook een verklaring voor de naam: het heeft iets weg van engelen met vleugels. Misschien dan niet een heel echte, maar toch leuk om eens een bijna-echte te gaan bezien aan de Peulenstraat-Zuid!

_Engelenraam: bijna-echt

en heel echt!

(KLEUR) ADVIES

Bij werkzaamheden in het portaal van de kerktoren van de Hervormde Kerk in de Peulenstraat kwam onlangs boven een eeuwenoude balkenpartij tevoorschijn. Met zelfs een open ruimte voor de luid-touwen van de kerkklokken. Zonde om uit het gezicht te houden!

De verantwoordelijke kerkrentmeester vroeg Stichting Dorpsbehoud om kleuradvies, waarna de balken ossenbloedrood geschilderd werden. Een herwaardering voor het verleden van deze eeuwenoude toren!

Verder kwam er tevens een mysterieuze nis tevoorschijn. Ook daarover werd Stichting Dorpsbehoud geraadpleegd, maar tot nu toe weet niemand waar deze nis voor diende. Een lezer misschien?

Overigens doen wij dat graag, kleur- of ander advies geven bij historische, bouwkundige of aanverwante zaken! Neem gerust contact met ons op!

Het portaal van de toren van de Oude Kerk in de Peulenstraat, in 'nieuwe oude staat'

MIJN DORP

DE DORPSBOERDERIJ VAN EIJKELENBOOM

Ooit was er een tijd dat er nog geen ruilverkaveling had plaatsgevonden en dat de boeren zich nog niet gevestigd hadden op hun keurig nette rechte stukken grond in hun keurig nette gelijkvormige boerderijen. Dat was een tijd dat er boeren waren die gewoon in het dorp woonden en hun vee elders, daarbuiten, weidden.

En hoewel ik me nog niet bij de ouderen wil rekenen, is dit iets wat ik gewoon nog mee-gemaakt heb, zelfs van vlakbij.

Tot ongeveer mijn 10^e jaar was er namelijk een boerderij-in-vol-bedrijf gevestigd tegenover ons huis, pal in het centrum van het dorp. Schuin tegenover het kerkplein van de Oude Hervormde Kerk, aan de Kerkweg, stond de boerderij van familie Eijkelenboom.

Een prachtig huis met roedeverdeelde ramen, groen met wit geverfd. Met een bedrijf dat begin jaren '60 van vader Antonie overgegaan was op zoon Arie.

De dorpsboerderij van Eijkelenboom, Kerkweg 15

Overigens was niet het gehele pand boerderij; eigenlijk waren het twee onder-een-kap woningen. Het linkergedeelte was ooit bewoond geweest door de melknecht van vader Eijkelenboom: de man die mede de melkzaak runde en de melk uitventte, Leen Alblas. Toen op een gegeven moment de vergunning voor de melkzaak opgeschort werd, nam deze die over om hem elders in het dorp voort te zetten.

De eigenlijke boerderij, het rechtergedeelte van het pand, werd in mijn jeugd dus gerund en bewoond door zoon Arie, diens vrouw Corrie en hun 4 kinderen. Een prachtplak om te spelen, wat ik dan ook graag deed. Direct achter aan het huis vast zat de koeienstal. 's Winters stonden daar de koeien, maar 's zomers kon je er fijn in rondfietsen. Als zoon Jan, net iets ouder dan ik, je tenminste niet tot de orde riep: "Daor mô-je nie fiesse Liesbeth, doar mô'k miste!" (mesten). Hij zal toen een jaar of 6 geweest zijn.

Achter, aan De Wiel, stond de varkensschuur met een paardenstal er aan vast.

Ik kan me nog goed herinneren dat er af en toe een houten vrachtwagen kwam om varkens op te laden. Een gekrijs dat dat was! Altijd een hele consternatie in ons rustige buurtje. Hoewel, we waren wel aan gewend aan het geluid van de boer die 's zomers twee keer per dag met de tractor erop uit toog om met een kar vol melkbussen de koeien te gaan melken op het land. Rammelend de Kerkweg op, de Peulenstraat en Molenstraat door naar de spoorwegovergang naast het huis van de burgemeester. Daar recht achter lag zijn land. Uiteraard moesten de koeien twee keer per jaar dezelfde weg en andersom afleggen. Voor de kalfjes was er een apart stukje land naast het kerkhof. Wilde je daarheen, dan nam je de schouw en voer je door een sloot erheen.

Elke dag werden de melkbussen naast de boerderij aan de weg gezet en kwam er een melkwagen om ze op te laden. En dat allemaal in zo'n nauw dorpsstraatje! Hoewel soort romantisch, niet echt praktisch voor een boerenbedrijf. Toen hij dan ook de kans kreeg, vertrok Arie Eijkelenboom in de jaren '70 naar een ruilverkavelingsboerderij in de Giesendamse polder.

De boerderij werd verkocht en afgebroken om plaats te maken voor een, in mijn ogen, stukken minder mooi huis. Alleen de varkensschuur bleef staan en staat er nog als stille getuige van iets wat nu nog ondenkbaar is: een boerderij midden in het centrum van het dorp.

Overigens is nog niet zo lang geleden een resterend gedeelte van de allerlaatste dorpsboerderij op Buitendams 24 afgebroken.

En sommige ruilverkavelingsboerderijen, die een kleine 50 jaar geleden zo glorieus bejubeld werden, krijgen her en der al weer een herbestemming.

Je hoeft niet eens zo héél oud te zijn om over forse veranderingen mee te kunnen praten!

Liesbeth Leenman

HET GROENE DORP

Ook dicht bij huis is veel natuur te vinden. In tuinen, plantsoenen en parken, maar ook in bermen leeft van alles en nog wat. Zoals paardenbloemen en madeliefjes waar insecten nectar uit de bloemen halen.

Maai je de berm te vaak of te vroeg, dan komen de kruiden tussen het gras niet tot bloei. Zonder bloeiende planten is er geen bloemzaad voor het volgende seizoen. En geen nectar voor de insecten die in de berm leven. Zonder insecten is er ook geen voedsel voor jonge vogels. Zo hangt alles met elkaar samen in de natuur. Door te vaak of te vroeg te maaien neemt de biodiversiteit af en leven er minder planten en dieren in je buurt. Dat kan anders door bijvoorbeeld in plukjes te maaien of bepaalde stukjes in de berm te laten staan. Daar groeit de natuur van!

Ook dat onooglijke stukje gras bij je parkeerplaats of de berm in jouw straat kan vol staan met bloemen en gonzen van de insecten. Vaak wordt dit soort stukjes gemeentelijk groen nog te rigoureus gemaaid. Dan wordt alles in één keer gemaaid of te vroeg in het jaar. Met een strak grasveld tot gevolg, waar insecten niets te zoeken hebben.

Heb jij ook zo'n plek in de buurt waar wel wat minder gemaaid kan worden?

Plaats dan een maai-me-nietje. Je maakt hem zelf met de handige toolkit die te vinden is op www.natuurmonumenten.nl/maai-me-nietje.

Wie weet staat jouw buurt straks vol bloemen dankzij maai-me-nietjes!

Iedereen kan zijn steentje bijdragen aan een groener dorp

ZO KAN HET OOK

Plaatsten wij in onze vorige nieuwsbrief een artikel over het kappen van bomen (langs de begraafplaats), de gemeente doet het soms ook anders! Midden in het dorp, vlak bij De Dam, werd onlangs een fraaie lindeboom geplant. Een mooie plek om het dorpschoon te verhogen! En langs de Spoorweg werden door de provinciale overheid ook een flink aantal nieuwe bomen geplant ter vervanging van de bomen die daar twee jaar geleden gekapt zijn. Mooie ontwikkelingen!

Hoe groener hoe beter!

EEN OMMETJE RONDJE BULDERSTEEG

Lengte: 4 km.

Parkeren: aan de Nieuwe Steeg (voorbij de bebouwing)

Ondergrond: half verhard/grasdijk

Bij de kruising van de Nieuwe Steeg en de Tiendweg gaan we richting het westen de Tiendweg op, met aan de rechterhand de polder en links het zicht op de Rivierdijk. In tegenstelling tot de meeste tiendwegen in deze streek hier geen knotwilgen aan weerszijden, wel sloten. Het betekent dat we vrij uitzicht hebben op de omgeving. Aan de Rivierdijkkant zien we veel nieuwe huizen van royale afmetingen. Van de oorspronkelijke dijkhuisjes is niet veel meer over. Voor ons zien we in de verte de watertoren, een baken in het landschap. Bijna aan het einde van de Tiendweg is links nog een klein stukje te zien van de uitgestrekte grienden die hier vroeger stonden. Ze hebben plaats moeten maken voor nieuwbouwwijk 'Morgenslag'. Rechts passeren we de begraafplaats. We lopen door tot we bij de T-splitsing met de Koningin Wilhelminalaan komen. Hier slaan we rechtsaf. De benaming van het huis op de hoek herinnert aan de vroegere naam van de straat. 'Bilderhof', gerelateerd aan Bildersteeg, later officieel Buldersteeg. Tegenwoordig Koning Wilhelminalaan, wat deftiger klinkt.

We lopen deze weg af tot we de dijk van het Kanaal van Steenenhoek opgelopen zijn. Vlak voor de Huibjesbrug over het kanaal gaan we rechtsaf twee hekken over om zo te belanden op de zuidoever van het kanaal. Het geluid van rijksweg A15 daargelaten een prachtig pad. Lucht, water, open polder; waar kun je je hoofd beter leegmaken? Een poosje lopen we langs bootjes die gemeerd zijn in het kanaal bij WSV Huibjesbrug. Opvallend zijn de zogenaamde zalmschouwen, open boten met een 'huik': een overkapping van bruin zeildoek. Ze herinneren aan Boven-Hardinxvelds roemrijke verleden als vissersdorp. We volgen de dijk tot net voorbij een bosje aan de voet, waar het circuit van motorsportvereniging De Belt te vinden is. Daar gaan we rechtsaf de dijk af en lopen rechtdoor de weg op. Het is de Nieuwe Steeg, die we zuidwaarts volgen tot we bij ons beginpunt zijn.

REACTIES VAN LEZERS

'Ik wil je even laten weten dat ik iedere keer weer geniet van de nieuwsbrief. Heel knap dat je iedere keer weer onderwerpen vindt. Ik zou zeggen ga zo door.'

'Wat een mooie nieuwsbrief weer. Een plezier om te lezen. Bedankt voor al het werk.'

'....., weer een prachtige uitgave heb je gemaakt. Leuk om te lezen. Chapeau !!'

Voor ons heel leuk om dit te lezen! Hartelijk bedankt; we blijven ons best doen!

SEIZOENSPLAATJES

Hardinxveld-Giessendam in feesttooi

WILT U DE NIEUWSBRIEF OOK GRATIS ONTVANGEN?

STUUR UW E-MAILADRES NAAR NIEUWSBRIEF.SDB@GMAIL.COM

COLOFON

Redactie : Liesbeth Leenman
Tekst : Liesbeth Leenman en Dick de Jong
Foto's : Liesbeth Leenman en anderen
Fotobewerking : Liesbeth Leenman
secretariaat : Kerkweg 72, 3371 AG Hardinxveld-Giessendam

www.dorpsbehoudhg.nl

dorpsbehoudhg@kpnmail.nl